

Aan:
de voorzitter en leden van
Provinciale Staten van Drenthe

Assen, 19 december 2023

Ons kenmerk 51/5.8/2023001776

Behandeld door thema Energie

Onderwerp: Plan van aanpak tweede ronde integraal programmeren energieinfrastructuur en provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK)

Status: Ter informatie

Geachte voorzitter/leden,

Hierbij treft u ter informatie aan het plan van aanpak tweede ronde provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK).

Aanleiding:

De energietransitie is in volle gang. Samen met de bredere ruimtelijke-economische ambities en bijbehorende programma's leidt dit tot aanzienlijke benodigde aanpassingen van ons energiesysteem. De verschuiving naar duurzame energiebronnen en elektrificatie van diverse sectoren zorgt voor een meer en diverse energieinfrastructuur. Het pMIEK is een instrument om te komen tot een betere afstemming met netbeheerders en gemeenten over de wijze waarop, wanneer en waar energieinfrastructuur wordt gerealiseerd binnen de provincie.

Opdracht

Er ligt een opdracht bij de netbeheerders om het elektriciteitsnet te verzwaren en uit te breiden. De minister voor Klimaat en Energie heeft de provincies gevraagd om de regie te pakken voor de input van de investeringsplannen (IP's) van de netbeheerders. Dit wordt iedere twee jaar uitgewerkt in het pMIEK. In juni 2023 is de eerste versie pMIEK 1.0 opgeleverd. Het pMIEK wordt opgesteld in samenwerking met de gemeenten en de (regionale)netbeheerders. In het pMIEK wordt vanuit de partijen via het Drentse afwegingskader een prioritering aangegeven aan de maatschappelijke doelstellingen. Dit afwegingskader helpt de netbeheerders bij het maken van de prioritering in hun planning: welke projecten hebben een groot maatschappelijk belang en daarmee voorrang op anderen? In Drenthe geven wij de hoogste prioriteit aan infrastructuur die is bedoeld voor woningen voorzieningen zowel nieuwbouw als verduurzaming.

Plan van aanpak tweede ronde

Dit plan van aanpak dient als de bestuurlijke basis voor de ontwikkeling van het Drentse pMIEK 2.0, door de belangrijkste principes en afspraken hiervoor te benoemen. Het *plan van aanpak tweede ronde* wordt vastgesteld door de colleges van de Drentse gemeenten en netbeheerders.

Dit is de eerste procedurestap richting de ontwikkeling van pMIEK 2.0.

Belangrijk doel pMIEK

Het benoemen van prioritaire energieinfrastructuur projecten. Deze projecten zijn gericht op ontwikkeling van een toekomstbestendig energiesysteem, dat zo goed mogelijk voorziet in het mogelijk maken van de geambieerde ruimtelijke en economische ontwikkelingen op (middel)lange termijn. De verwachte ontwikkelingen van energievraag en -aanbod, in combinatie met de beperkte investeringsmogelijkheden en de uitdaging om deze tijdig te realiseren, maken keuzes voor de langere termijn naar verwachting, net als in andere provincies, onvermijdelijk. Het gaat hierbij om keuzes met betrekking tot waarin en wanneer geïnvesteerd wordt. Daarbij draagt het maken van deze keuzes bij aan het versnellen van de ontwikkeling van het regionale energiesysteem.

De samenwerking tussen de verschillende belanghebbenden waaronder netbeheerders, lokale overheden, bedrijven en maatschappelijke organisaties bij de ontwikkeling van het pMIEK is hiervoor nodig. Deze gezamenlijk inzet is van belang om de overgang naar duurzame energie te versnellen en een succesvolle energietransitie te bevorderen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

, voorzitter

, secretaris

Bijlage Plan van aanpak tweede ronde

Integraal programmeren energie-infrastructuur en pMIEK Drenthe

Plan van aanpak tweede ronde

Tbv: Bestuurlijk Overleg Energie (MIEK) Drenthe
Van: Werkgroep Integraal Programmeren Drenthe
Datum: 21 november 2023

1. Introductie

1.1. Aanleiding

De energietransitie is in volle gang. Samen met de bredere ruimtelijk-economische ambities en bijbehorende programma's leidt dit tot aanzienlijke benodigde aanpassingen van ons energiesysteem. De **verschuiving naar duurzame energiebronnen en elektrificatie van diverse sectoren** resulteert in meer en diversere energie-infrastructuur. De vraag naar energie-infrastructuur overstijgt nu en naar verwachting de komende tijden het aanbod. Dit leidt tot schaarste en benodigde keuzes. En vraagt ook om aanpassing van de manier van ontwikkeling van de energie-infrastructuur. Evenals herzieningen in ruimtelijke plannen, wetgeving en beleid.

Netbeheerders hebben de oproep gedaan aan decentrale overheden om te **helpen versnellen en richting te geven** aan de ontwikkeling van de energie-infrastructuur. De provincies hebben, via het Interprovinciaal Overleg (IPO), aangegeven hierin een regierol te willen vervullen. Dit vanwege de bovenlokale en bovenregionale aard van de opgave, met het oog op de gewenste democratische legitimiteit en de integrale scope.

In het verlengde van het **Landelijk Actieprogramma Netcongestie (LAN)** is in Drenthe, net als in de meeste provincies, een Energyboard in het leven geroepen. Dit is het bestuurlijke afstemoverleg van provincies, gemeenten en netbeheerders over het onderwerp energie-infrastructuur. De Energyboard werkt aan energie-infrastructuur langs drie sporen: 1. Versnellen, 2. Slimme oplossingen en 3. Integraal programmeren.

Als onderdeel van het genoemde derde spoor heeft elke provincie een provinciaal Meerjarenprogramma Energie en Klimaat (Hierna: pMIEK) ontwikkeld. Eén van de functies van het pMIEK is het voorzien van de netbeheerders van input voor de investeringsplannen (IP), die om de twee jaar worden geactualiseerd. Op 1 juli 2023 hebben de provincie Drenthe, gemeenten en netbeheerders gezamenlijk het Drentse **pMIEK 1.0** opgeleverd. In lijn met voorgaande is de vaststelling van het Drentse **pMIEK 2.0** voorzien op 1 februari 2025. Een gedegen ontwikkeling van het pMIEK 2.0 vraagt om een start op korte termijn.

1.2. Het doel van het plan van aanpak tweede ronde

Dit plan van aanpak dient als **de bestuurlijke basis voor de ontwikkeling van het Drentse pMIEK 2.0**, door de belangrijkste principes en afspraken hiervoor te benoemen. Het benoemt op hoofdlijnen het doel van pMIEK 2.0, de uitgangspunten van pMIEK 2.0, de aanpassingen ten opzichte van pMIEK 1.0, het stappenplan naar de oplevering van pMIEK 2.0 en de organisatie.

Vertrekpunt voor de ontwikkeling van het pMIEK 2.0 en dit plan van aanpak is de werkwijze bij de ontwikkeling van het pMIEK 1.0, zoals ook uitgewerkt in de bijbehorende startnotitie. Daarmee is een relevant onderdeel van dit plan dan ook **de nieuwe inzichten en verschillen** ten opzichte van de eerste ronde.

Dit plan richt zich op de hoofdlijn, bijbehorende afbakening en principes, zonder deze uitputtend uit te werken. Dat kan desgewenst plaatsvinden in een nader uitgewerkt (ambtelijk) projectbeheersingsplan, waarvoor dit uiteraard als basis kan dienen.

1.3. Via pMIEK 1.1 naar pMIEK 2.0

Zoals in het Drentse pMIEK 1.0 is aangegeven, wordt een **pMIEK 1.1** opgesteld voor de provincie Drenthe. In het pMIEK 1.0 ligt de nadruk op de projecten voor elektriciteits-infrastructuur op HS/MS niveau tot 2030. Het eerder definiëren van de HS-projecten ontsloot de mogelijkheid om te verdiepen op een lager netniveau (MS). Middels het toepassen van het ontwikkelde Drentse afwegingskader en

de knelpuntenanalyse van de regionale netbeheerders wordt – na verfijning met de gemeenten en provincie – een jaarplan gevormd voor projecten op MS/T niveau tot 2030. Deze projecten zijn niet in het pMIEK 1.0 opgenomen, maar worden wel door alle samenwerkende partijen opgepakt in pMIEK 1.1. De afronding en goedkeuring van pMIEK 1.1 is gepland op 1 juli 2024.

Ontwikkeling van het pMIEK 1.1 vormt geen voorwaarde voor de start van ontwikkeling van het pMIEK 2.0. Het pMIEK 1.0 en het pMIEK 1.1 vormen een **solide basis voor de ontwikkeling** van pMIEK 2.0. Veel van de inhoud, lessen die zijn geleerd en nieuwe inzichten die zijn opgedaan tijdens de ontwikkeling van de twee voorgaande versies, zullen worden geïntegreerd in het opstellen van pMIEK 2.0.

2. pMIEK 2.0 nader bekeken

2.1. Doel en werking pMIEK 2.0

Om invulling te geven aan de grote uitdagingen rondom de ontwikkeling van energie-infrastructuur is het onder meer nodig om energie-infrastructuur te programmeren en eventueel te prioriteren. Dit krijgt invulling onder de noemer van het proces van **integraal programmeren**. Hierbij worden ruimtelijke ontwikkelingen, sectorale initiatieven en aanpassingen aan het energiesysteem op een gecoördineerde manier samengebracht.

Het pMIEK is een van de producten binnen dat proces, schematisch weergegeven in figuur 1.

Figuur 1: Proces integraal programmeren

- In stap 0 wordt een plan van aanpak opgesteld, als startpunt voor de iteratie (dit document).
- In stap 1 worden de relevante inzichten voor de ontwikkeling van het energiesysteem geactualiseerd
- In stap 2 wordt zowel een energievisie als een afwegingskader opgesteld, op basis waarvan projecten onderling kunnen worden geprioriteerd.
- In stap 3 wordt de verzamelde informatie uitgewerkt tot ontwikkelvarianten voor (delen van) het energiesysteem
- In stap 4 wordt het Provinciaal MIEK opgesteld, met daarin in ieder geval de prioritaire infrastructuurprojecten per provincie.
- In stap 5 worden uitvoeringsafspraken gemaakt, die vastleggen wie wat wanneer uitvoert.

Een belangrijk doel van het pMIEK is het benoemen van prioritaire energie-infrastructuur projecten. Deze projecten zijn gericht op ontwikkeling van een toekomstbestendig energiesysteem, dat zo goed mogelijk voorziet in het mogelijk maken van de geambieerde ruimtelijke en economische ontwikkelingen op (middel)lange termijn. De verwachte ontwikkelingen van energievraag en -aanbod, in combinatie met de beperkte investeringsmogelijkheden en de uitdaging om deze tijdig te realiseren, maken **keuzes** voor de langere termijn naar verwachting, net als in andere provincies, **onvermijdelijk**. Het gaat hierbij om keuzes met betrekking tot waarin en wanneer geïnvesteerd wordt. Daarbij draagt het maken van deze keuzes bij aan het versnellen van de ontwikkeling van het regionale energiesysteem.

De **samenwerking tussen de verschillende belanghebbenden** waaronder netbeheerders, lokale overheden, bedrijven en maatschappelijke organisaties bij de ontwikkeling van het pMIEK is hiervoor nodig. Deze gezamenlijk inzet is van belang om de overgang naar duurzame energie te versnellen en een succesvolle energietransitie te bevorderen.

Het pMIEK is daarmee een resultaat van afwegingen: een gezamenlijk vastgesteld plan voor de toekomstige uitbreiding van de energie-infrastructuur waarvan de inhoud middels besluiten verankerd

en geborgd is. Concreet gaat het om geïdentificeerde projecten die van provinciaal en bovengemiddeld maatschappelijk belang zijn en daarmee prioritair zijn. De publieke kant verankert het resultaat in (ruimtelijke) instrumenten en beleid en de netbeheerder(s) verankeren het resultaat in de investeringsprogramma's.

2.2. Uitgangspunten ontwikkeling pMIEK 2.0

Aansluiten op werkwijze eerste ronde / pMIEK 1.0

In algemene zin sluit de ontwikkeling van het pMIEK 2.0 waar mogelijk aan op de werkwijze en afspraken die bij ontwikkeling van het pMIEK 1.0 zijn gehanteerd. De tweede ronde bouwt voort op deze fundamenteën.

In aanvulling op die eerdere werkwijze geldt een aantal nieuwe inzichten en aanvullingen, die hieronder nader worden toegelicht.

Regierol bij Provincie Drenthe

In lijn met de ontwikkeling van het pMIEK 1.0 neemt de provincie Drenthe **het voortouw** in het opstellen van het pMIEK 2.0. De provincie fungeert als aanspreekpunt voor het pMIEK voor gemeenten, netbeheerders en andere betrokken partijen. Net als bij het pMIEK 1.0 en in lijn met de landelijke ontwikkelingen, stellen deze partijen gezamenlijk het provinciaal MIEK op. Positieve bestuurlijke bespreking van het resultaat (pMIEK 2.0) kent binnen provincie, netbeheerders en gemeenten elk een eigen (mogelijk) vervolg voor behandeling of bespreking. In elk geval stelt **de provincie Drenthe (GS) het pMIEK vast**. Voor netbeheerders is de positieve bestuurlijke bespreking het signaal dat het pMIEK wordt verwerkt in de investeringsplannen. Behandeling en besluitvorming binnen gemeenten is mogelijk, en wordt mede ingegeven door de lokale behoeften. In het onwenselijke geval van aanhoudende impasses besluit de provincie (Huis van Thorbecke). De betrokkenheid van de landelijke overheid wordt gewaarborgd door de governancestructuur die momenteel wordt opgezet door het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK). Deze structuur faciliteert de afstemming tussen het nationale MIEK en de provinciale MIEK'en.

Afwegingskader

In de eerste rond integraal programmeren hebben provincie, gemeenten en netbeheerders een afwegingskader opgesteld. Dit kader biedt houvast bij het bepalen van prioritaire energie-infrastructuur, in de vorm van gezamenlijke richtlijnen. In de tweede ronde van het pMIEK is het mogelijk om het **huidige afwegingskader, als nodig, te herzien**. De energievisie kan input geven aan het eventuele aangepaste afwegingskader.

2.3. Aanpassingen t.o.v. pMIEK 1.0

Op een aantal aspecten zijn aanvullingen, aanpassingen of accentverschuivingen voorzien in het pMIEK 2.0 ten opzichte van het pMIEK 1.0. Deze worden hieronder op hoofdlijnen benoemd.

Meer aandacht lange termijn

Waar in het pMIEK 1.0 de aandacht hoofdzakelijk uitging naar de periode tot ca 2030, zal het pMIEK 2.0 zich ook nadrukkelijker op de **lange termijn** en dus de periode daarna richten: het programmeren van het energiesysteem voor de langere termijn. In pMIEK 1.0 lag de nadruk op het prioriteren van projecten in de bestaande investeringsplannen (IP's) van de netbeheerders. Met de aandacht voor de langere termijn richt het pMIEK 2.0 zich ook op mogelijke projecten voor de lange termijn. Deze projecten kennen, ook vanuit de beperkte hardheid van plannen voor die termijn, meer onzekerheden. En zijn daarmee meer gericht op de fase om te komen tot investeringsbeslissingen (en niet op prioritering van uitvoeringsprojecten). Dit betreft onder meer de verkenning naar locaties en aard van

toekomstige warmte- en elektriciteitsprojecten. Deze wijziging ten opzichte van pMIEK 1.0 erkent de groeiende behoefte naar een toekomstgerichte visie op de samenleving.

Alle energiedragers en onderlinge samenhang

Mede vanwege de beperkte doorlooptijd van het pMIEK 1.0 en de grote urgentie rondom het elektriciteitsnet lag de focus op projecten voor elektriciteitsinfrastructuur. Het pMIEK 2.0 zal meer aandacht besteden aan **andere energiedragers**, zoals warmte en gassen. Dit brengt met zich mee dat er niet alleen naar de individuele elementen moet worden gekeken, maar ook sterker naar de **onderlinge samenhang tussen de verschillende energiedragers**. Dit vraagt om een intensievere en meer gecoördineerde samenwerking van betrokkenen, een mogelijk aanvullende partijen. Deze integrale benadering maakt het mogelijk om beter op de lange termijn te sturen.

Energievisie 2040/2050

De keuzes die in het pMIEK landen, worden deels ingegeven vanuit de te ontwikkelen energievisie (stap 2 in het proces van integraal programmeren). Bij de ontwikkeling van het pMIEK 1.0 is waar nodig aangesloten op bestaand beleid, een verbijzonderd product 'energievisie' is niet ontwikkeld. Voor de ontwikkeling van het pMIEK 2.0 zal dit wel het geval zijn. Dit past in de lijn van de hiervoor genoemde aanpassingen richting lange termijn en het integrale energiesysteem: dit vraagt om een (provinciale) visie op de wenselijke ontwikkeling van het energiesysteem. Dit krijgt invulling als separaat, maar aan het pMIEK 2.0 verbonden project.

De energievisie richt zich op de **samenhang tussen het energiesysteem, sectorale ontwikkelingen en de leefomgeving**. Daarmee ligt het voor de hand dat de energievisie zich richt op de middellange en lange termijn 2030-2040-2050 en uitspraken doet over verschillende energiedragers en samenhang aanbrengt tussen de energievraag, energieopwekking, energie infrastructuur en flexibiliteit in het energiesysteem en de verbinding legt met ander ontwikkelingen in de fysieke omgeving. De energievisie richt zich in geografische zin op de provincie Drenthe. Ontwikkelingen in de energie-infrastructuur hebben soms effecten over de grenzen van provincies heen. Dit vraagt de nodige aandacht en alertheid het opstellen van de energievisie. Hierbij is ook een rol voor de netbeheerders weggelegd, aangezien hun bedieningsgebieden de grens van de provincie Drenthe overstijgen. .

Binnen de provincie Drenthe wordt de energievisie als een afzonderlijk project ontwikkeld, parallel aan het opstellen van pMIEK 2.0. De energievisie speelt een rol bij het definiëren van de criteria en afwegingen die worden gebruikt bij het opstellen van het pMIEK. Het is essentieel dat de provincie gezamenlijke overeenstemming bereikt over **welke soort beslissingen en keuzes** in de energievisie worden vastgelegd en welke in het pMIEK. Dit zal de komende periode nadere uitwerking krijgen, in goede afstemming tussen de sporen van de Energievisie en pMIEK 2.0.

Uitbreiding elektriciteitsprojecten met MS/T -niveau

Zoals eerder benoemd wordt in het verlengde van het pMIEK 1.0 een pMIEK 1.1 opgesteld dat zich richt op de uitwerking rondom projecten voor elektriciteitsinfrastructuur op MS/T-niveau. In lijn daarmee zal het pMIEK 2.0 ook dit soort projecten omvatten. Het pMIEK 2.0 zal voor elektriciteitsinfrastructuur derhalve zowel de projecten op **HS/MS-niveau als op MS/T-niveau** omvatten.

Borging pMIEK in provinciaal en gemeentelijk beleid

Het pMIEK 2.0 zal meer aandacht besteden aan de mogelijkheden en benodigde vervolgspraken om de prioritaire projecten kracht bij de zetten door deze beleidsmatig te verankeren. Landelijk wordt momenteel uitgewerkt wat de beste manier is om de keuzes in zowel het pMIEK als de Energievisie passend op **juridische wijze kunnen te verankeren in provinciaal en gemeentelijk beleid**. Netcapaciteit, sturing hierop en de toedeling ervan vallen buiten de reguliere beleidsvelden van provincies en gemeenten. Wel bestaan vanuit de bestaande ruimtelijke instrumenten aanknopingspunten. Om de beslissingen uit de Energievisie en het pMIEK juridisch te verankeren, kunnen instrumenten uit de **Omgevingswet** worden ingezet. De landelijke handreiking voor de Energievisie noemt hiervoor drie specifieke benaderingen. Het is nodig om als onderdeel van het pMIEK 2.0 niet alleen de mogelijkheden te verkennen, maar ook om dit proces daadwerkelijk te starten en **concrete stappen te ondernemen**.

Uitvoeringsaanpak

Het pMIEK is een middel om richting te geven aan uitvoering van projecten voor energie-infrastructuur. In Stap 5 van het integraal programmeren worden op basis van het pMIEK uitvoeringsafspraken gemaakt. Deze afspraken en stappen zijn gericht op **de daadwerkelijke realisatie van pMIEK-projecten**. Hierbij kan worden gedacht aan activiteiten zoals ruimtelijke verkenningen en reserveringen, en tijds (gezamenlijke) inzet op procedures (bestemmingsplanwijziging, vergunningverlening).

Het opstellen van een uitvoeringsaanpak voor pMIEK 2.0 kan starten in de periode dat het pMIEK 2.0 wordt afgerond en **vormt een afzonderlijk traject**. Ook dit proces, net zoals het pMIEK, vereist nauwe samenwerking met alle betrokken partijen. De landelijke deadline voor het uitvoeringsprogramma is nog niet vastgesteld.

2.4. Stappenplan en mijlpalen naar oplevering van pMIEK 2.0

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de voorziene mijlpalen.

Stap		Wanneer
A	pMIEK 1.1	Juli '24
1	Besluitvorming GS en Netbeheerders plan van aanpak 2 ^e ronde	December '23
2	Concept Energievisie	September '24
3	Besluitvorming Energievisie in PS	November '24
4	Vaststelling pMIEK 2.0	Februari '25
5	Verwerking pMIEK 2.0 in IP's van netbeheerders	Vanaf Februari '25

2.5. Organisatie

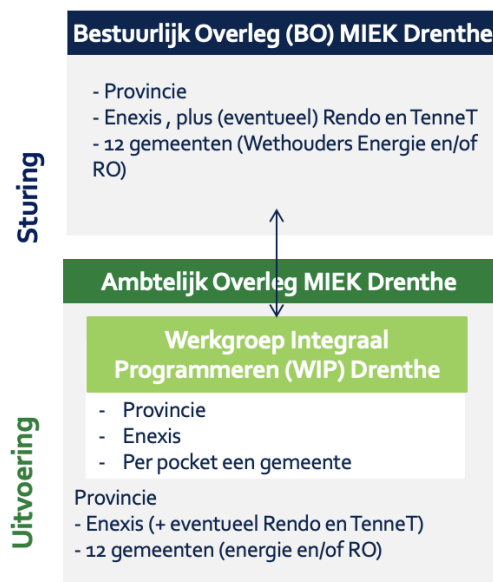
Onderstaand is – in lijn met de werkwijze bij ontwikkeling van het pMIEK 1.0 – de hoofdlijn van de samenwerking, organisatie en rolverdeling van samenwerkende partijen geschetst.

Verschillende partijen werken samen aan de ontwikkeling van het pMIEK (Zie figuur 2), waarbij ieder vanuit zijn bestaande rol en verantwoordelijkheden handelt en bijdraagt:

- **Provincie Drenthe:** regisseur van de opgave en (mede)eigenaar van het pMIEK. Brengt eigen belang en beleid in als onderdeel van ontwikkeling Provinciaal MIEK en borgt de uitkomsten ervan in haar beleid. De Provincie Drenthe stelt het Provinciaal MIEK vast en borgt dit op passende wijze in haar beleid. In geval van impasses initieert ze bestuurlijk overleg, gericht op een oplossing. Ook kan ze bij het uitblijven van bestuurlijke overeenstemming, of op verzoek bij overeenstemming, het instrument van de PIP/projectbesluit inzetten.
- **Netbeheerders:** geven inzicht in (on)mogelijkheden in keuzes rondom investeringen en de technische, ruimtelijke en financiële implicaties. Borgt uitkomsten provinciaal MIEK in investeringsplannen.
- **Gemeenten:** dragen bij aan de ontwikkeling van het MIEK, en richten zich op keuzes en relatie tot eigen ambities en beleid. Ontwikkelen de (tussen)producten mee, leveren informatie aan, borgen uitkomsten programmering in (lokaal) beleid;

Op zowel bestuurlijke als ambtelijke niveau vraagt het integraal programmeren en het pMIEK goede afstemming en coördinatie. Vooral omdat het alle beleidsvelden in het fysieke domein raakt, en hiermee ook verschillende portefeuilles en thema's. Binnen elke overheid vraagt het om gerichte betrokkenheid van de relevante beleidsterreinen en sectoren.

Omwille van de efficiëntie is op ambtelijk niveau gekozen voor een werkstructuur (werkgroep Integraal Programmeren) waarin aanspreekpunten per 'pocket' van het elektriciteitsnet namens meerdere gemeenten deelnemen (zie figuur 3). Ook dit vereist coördinatie tussen gemeenten per pocket.

Figuur 2: Organisatie pMIEK.

Figuur 3: Ambtelijke organisatie pMIEK